

Vertragers van de energietransitie

Column

Frans Debets, directeur Debetsbv

De energietransitie verloopt moeizaam in Nederland. De groei van de duurzame energieproductie met ruim 7 procent in 2015 was best goed, de windenergie groeide zelfs met 18 procent.

Maar omdat het energiegebruik ook weer steeg, is het percentage duurzame energie nauwelijks gestegen. We zitten nog steeds onder de 6 procent en we moeten in 2020 naar 14 procent. Minister Henk Kamp houdt blijmoedig vol dat de 14 procent zal worden gehaald maar waar hij dat optimisme op baseert, is onduidelijk. Het is ook tekenend voor het proces dat niemand in Tweede Kamer vraagt: leg nou eens uit Henk, hoe je die 14 procent gaat halen?

Een van de vele problemen van

de transitie is dat er een paar effecten optreden die het proces vertragen. Een bekend effect is het *rebound effect*. Een voorbeeld daarvan is het vervangen van de oude douchegeiser door een moderne HR-combiketel. Het oude armetierige douchestraaltje wordt door het nieuwe warmwatersysteem veel krachtiger. Het douchen wordt daardoor veel prettiger met als gevolg dat de bewoner veel vaker en langer onder douche staat.

Je ziet het ook bij de overstap naar led-verlichting, die ene oude schemerlamp in de kamer wordt vervangen door tien moderne spotjes. Na isoleren worden tochtige slaapkamers zo comfortabel dat het verblijfruimtes worden met een eigen tv en werkplek. En weg is de energiewinst. Dat sommige duurzame

ontwikkelingen leiden tot extra energieverbruik, zien we ook bij de elektrische fietsen. Een deel vervangt het autogebruik, dat is winst, maar een ander deel vervangt het gewone fietsen op eigen kracht.

Een systeemfout die ons overbreekt, treedt op bij de productie van duurzame elektriciteit met behulp van subsidies. Toen we daar ongeveer tien jaar geleden mee begonnen, was de verwachting dat de ondersteuning tijdelijk zou zijn. De energieprijzen stegen en de subsidie zou daarom na een paar jaar niet meer nodig zijn. Maar omdat deze systemen dankzij de subsidie niet meer afhankelijk zijn van de marktprijs voor energie, hebben ze een prijsdrukkend effect. De energieprijs zakt en daarom is er weer meer subsidie nodig. Dit leidt ertoe dat de subsidieafhankelijkheid niet afneemt, ondanks de verbetering van de systemen. Terwijl we er alles aan gedaan hebben om de energiemarkt te liberaliseren, is er

Dat sommige duurzame ontwikkelingen leiden tot extra energieverbruik, zien we ook bij de elektrische fietsen

nu een sector ontstaan die grotendeels afhankelijk is van de subsidie-regels die door de minister en zijn medewerkers worden bedacht.

Een tweede systeemfout is dat er allerlei stimuli zijn om zelf energie

op te wekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen. Dankzij de terugleverregeling kan de stroomrekening naar nul worden gebracht. Het feitelijke energieverbruik daalt echter niet. Voor onze 2020-doelen is besparing erg belangrijk, maar als de stimuli wegvallen, blijft de besparing achterwege.

Een derde fout is dat we de bestaande regels en afspraken niet willen aanpassen. Allerlei regelingen die het ongeremd gebruiken van energie bevorderen laten we ongemoeid en regels die besparingen moeten afdwingen willen we niet handhaven. Zo wordt het nooit wat met die transitie.

Rond 2020, dan is minister Kamp al weg, zullen we moeten erkennen dat het allemaal heel anders moet. De vriendelijke maar ook wat onnozele transitiepogingen van nu zullen dan ingewisseld moeten worden voor veel hardere en effectievere maatregelen om de verloren jaren vanaf 2008 weer goed te maken.

